

Załącznik
do Uchwały nr LVIII/301/23
Rady Powiatu Żyrardowskiego
z dnia 31 października 2023 roku.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ
OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W POWIECIE ŻYRAROWSKIM
NA LATA 2023-2025**

„Przemoc to upadek rozumu”

- Margit Sandemo, Samotny

Fot. 7iber.com

Źródło : <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2019-07-25/bylo-dla-niej-normalnym-ze-maz-zneca-sie-nad-zona-przemoc-domowa-jak-wyjsc-z-roli-ofiary/>

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	4
2. Przemoc domowa – charakterystyka zjawiska.....	6
3. Podstawa prawna.....	10
4. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Żyrardowskiego.....	13
5. Analiza SWOT sytuacji w Powiecie Żyrardowskim pod kątem przeciwdziałania przemocy domowej	23
6. Cele programu.....	32
7. Harmonogram realizacji działań.....	33
8. Adresaci programu.....	36
9. Realizatorzy programu.....	36
10. Prognozowane efekty z realizowanych działań.....	37
11. Źródło finansowania programu.....	38
12. Monitorowanie i sprawozdawczość.....	38
13. Podsumowanie.....	38
14. Spis tabel.....	39

1. Wstęp

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Żyrardowskim na lata 2023-2025 został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie. Jest on kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji Programu na lata 2013-2018 i Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Żyrardowskim na lata 2020-2025 przed wejściem w życie ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535).

W dniu 21 czerwca 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw wprowadzająca wiele znaczących zmian, w tym nadając w/w ustawie nowy tytuł, nazwę przemoc w rodzinie zastąpiono nazwą przemoc domowa; rozszerzono definicję przemocy, dodając przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc; wprowadzono zmiany dotyczące kierowania osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-edukacyjnych; dookreślono cel realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową; wprowadzono nowe obowiązki dla osób kierowanych do programów korekcyjno-edukacyjnych.

Definicja przemocy w rodzinie w aspekcie prawnym

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535) wprowadziła zmiany w terminie „przemoc w rodzinie” zastępując go terminem „przemoc domowa”.

Definicja przemocy domowej.

Przemocy domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Osoba doznająca przemocy domowej – należy przez to rozumieć:

a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,

c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,

d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletniego

– wobec których jest stosowana przemoc domowa;

Osoba stosująca przemoc domową – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w pkt 2;

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw określiła zadania, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej oraz wobec osób stosujących przemoc domową. Odpowiedzialność za realizację polityki zwalczania przemocy spoczęła na rządzie oraz jednostkach samorządu

terytorialnego. Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemoc domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
3. zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności;

1. Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
2. Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
3. Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
4. Wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz o ich ukończeniu.

2. Przemoc domowa - charakterystyka zjawiska

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, spełniającym określone funkcje względem niego, w tym m.in. zaspokaja potrzebę bezpieczeństwa, miłości, przynależności, szacunku i uznania, przekazuje obowiązujące w społeczeństwie normy i wzorce zachowań oraz wartości. Rodzina kształtuje człowieka i przygotowuje go do życia w społeczeństwie. Jednak coraz częściej słyszymy, że rodziny nie wywiązują się ze swoich zadań, że zamiast poczucia bezpieczeństwa jest strach i niepewność, zamiast miłości – ból i cierpienie, zamiast szacunku i uznania – ośmieszanie i upokarzanie.

Rodzina, która powinna być oparciem dla człowieka staje się źródłem zła, traumatycznych doświadczeń i przeżyć, spowodowanych przemocą. Przemoc domowa jest zjawiskiem powszechnie występującym w naszym społeczeństwie, niestety wciąż jeszcze pozostającym w „czterech ścianach domów”. Dotyka rodziny o różnym statusie społecznym, a nie jak dotychczas sądzono, tylko tzw. „margines społeczny”. Nie tylko alkoholik jest sprawcą przemocy, coraz częściej osoby dobrze wykształcone, majątne, zajmujące prestiżowe stanowiska, lubiane i szanowane przez innych zadają ból i cierpienie swoim najbliższym.

W odniesieniu do zachowań przemocy domowej zwraca się uwagę na cztery cechy „charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie osoby stosującej przemoc domową nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystanie przez osobę stosującą przemoc domową nierównych sił fizycznych, psychicznych, ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadawanie bólu i cierpienia.”

Za specjalistami z Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy Domowej możemy wskazać następujące rodzaje przemocy:

1. Fizyczną – jej istotą jest naruszenie nietykalności fizycznej polegające na zachowaniach intencjonalnych prowadzących do uszkodzenia ciała lub niosących takie ryzyko, np. popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz – tzw. „policzek”, przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

2. Psychiczną – polega na naruszeniu godności osobistej. Osoba stosująca przemoc psychiczną wykorzystuje groźby, poniżanie, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Celem nadrzędnym tego rodzaju zachowań jest sprawowanie kontroli nad ofiarą.

3. Seksualną – to działanie mające na celu naruszenie sfery intymnej drugiego człowieka. Polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej

o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu.

Do najczęstszych zachowań przemocowych w tej sferze należą:

wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.

4. Ekonomiczną – jej istotę stanowi naruszenie własności drugiej osoby. Wiąże się z celowym niszczeniem dóbr materialnych, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Do najbardziej rozpowszechnionych działań w ramach przemocy ekonomicznej należą: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

5. Zaniedbanie – polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb emocjonalnych, fizycznych i materialnych, np. niedawaniu środków na utrzymanie, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nieudzieleniu pomocy, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, toalety, itp.

Wyróżnia się ponadto przemoc:

1. Spontaniczną (gorącą) – ma u swoich źródeł furie zrodzoną z frustracji. Wybuch niemożliwych do powstrzymania uczuć gniewu i wściekłości prowadzi w rezultacie do aktów przemocy i agresji. Przemoc gorąca charakteryzuje się złością, gniewem, furią. Towarzyszą jej przeróżne formy ekspresji, krzyki, wyzwiska, obelgi, rękoczynny, impulsywne zachowania, gwałtowne zadawanie bólu. Opisywany rodzaj przemocy szybko się pojawia i równie szybko znika.

2. Chłodną – jest rodzajem przemocy zapisanym w kulturze i obyczaju stanowi część wyposażenia psychologicznego jednostki. Niepotrzebny jest tutaj gniew czy furia, występuje natomiast element chłodnej kalkulacji i premedytacji. Często u podłoża tego rodzaju przemocy leży osiągnięcie jakich pozytywnych wartości czy celów, jak np. czyjeś dobro bądź utrzymanie ładu i porządku. Ten rodzaj przemocy widoczny jest tam, gdzie w stosunkach międzyludzkich obowiązują autorytarne modele współżycia.

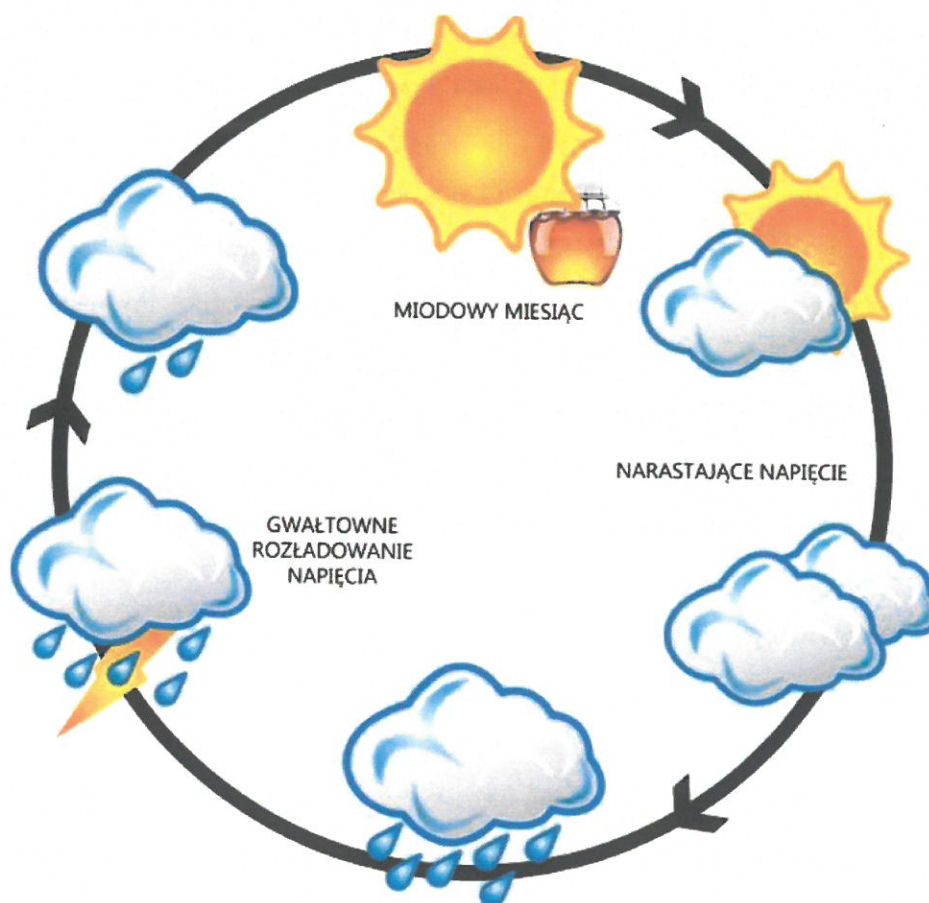
Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

1. Faza wzrastającego napięcia „Cisza przed burzą” – w tej fazie widoczny jest wzrost napięcia w domu i agresywność osoby, która jest przyczyną przemocy. Rodzina w tej fazie wywołuje u agresora irytację, niezależnie od swojego zachowania. Agresor może zacząć więcej pić, chociaż nie jest to warunek konieczny. Główną cechą charakterystyczną tej fazy jest to, że agresor wszczyna kłótnie, dzięki którym kontroluje całą rodzinę. Partner i dzieci agresora starają się go uspokoić i spełnić jego wszystkie najbardziej absurdalne zachcianki. Często ze strony osób najbliższych agresorowi, pada nieadekwatnie użyte słowo „przepraszam”. Korzystanie z tego słowa bez wyraźnej potrzeby jest cechą charakterystyczną ofiar, które wykształciły w sobie mechanizm przepraszania w celu ochrony siebie na tzw. „wszelki wypadek”.

2. Fala gwałtownej przemocy – faza ta przynosi akty niekontrolowanej agresji, która wywoływana jest pod każdym pretekstem. Agresor szuka ujścia i rozładowania swojej agresji na najbliższych. Oprócz psychicznego dręczenia, może dochodzić do przemocy fizycznej. Zdenerwowanie sprawcy wciąż wzrasta, niezależnie od zachowania osób najbliższych – mogą być miłe, unikać sprawcy, zazwyczaj nie odpowiadają agresją. W tej fazie ofiara agresji odczuwa przerażenie, bezradność, często wstyd i poczucie winy. Reakcja ofiary koncentruje się na tym co powiedzą inni. W pewnym sensie dochodzi do fuzji – wina sprawcy, staje się winą ofiary.

3. Faza „Miodowego Miesiąca” – agresor w tej fazie zmienia swoje zachowanie. W tym momencie może obiecywać poprawę, przyjąć postawę człowieka żałującego swoich czynów, a nawet przeprosić. Czułość, troskliwość, zapewnienie o swoim wielkim uczuciu i usprawiedliwianie są najważniejszym elementem w tej fazie. W tym momencie ofiary mają wiarę w słowa sprawcy – zaczynają uważać, że agresor się zmienił, a to co wydarzyło się w fazie poprzedniej „było tylko przypadkiem, który zdarza się w każdej rodzinie, prawda?”. Otóż nie powinien się zdarzać!

Cykle Przemocy

Źródło : <http://www.fundacjaart.pl/fazy-przemocy/>

Jednym z istotnych i długofalowych celów polityki społecznej państwa jest tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań niepożądanych, w tym między innymi przemocy domowej. Badania nad kondycją życia rodzinnego w Polsce oraz obserwacja życia społecznego wskazują jednoznacznie, że nadal istnieje duża bariera w zgłaszaniu odpowiednim służbom istnienia problemu przemocy zarówno przez ofiary, jak i świadków. Głównym powodem jest zastraszenie osób dotkniętych agresją, poczucie wstydu i bezradności oraz złudna nadzieja, że zachowania przemocowe już więcej się nie powtórzą. Tak naprawdę nie wiadomo do końca, jak duże w rzeczywistości jest zjawisko stosowania przemocy domowej w polskich domach. Z dostępnych danych wynika, że najbardziej narażone na przemoc są kobiety, dzieci w wieku do lat 13, następnie osoby starsze i niepełnosprawne. Rzadziej natomiast występuje zjawisko przemocy kobiet w stosunku do mężczyzn, jednak nie należy go bagatelizować. Zjawisko przemocy domowej, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga

międzysektorowej ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej.

Istotnym elementem programu jest wprowadzanie w życie działań, które mają na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom doznającym przemocy domowej, jak i stosującym przemoc domową.

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 9 marca 2023 r. wprowadza mechanizm pozwalający kierować osoby stosujące przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych. Dotychczasowe przepisy pozwalały jedynie w trybie procedury karnej zobligować osobę stosującą przemoc w rodzinie do uczestnictwa w tych programach. Taki mechanizm był niewystarczający i sprawiał, że tylko niewielka liczba osób stosujących przemoc zgłaszała się do uczestnictwa w programach. Nowelizacja ustawy pozwala zobligować przez Zespół Interdyscyplinarny osobę stosującą przemoc domową do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym. Niezastosowanie się do konieczności udziału w programie skutkuje odpowiedzialnością za wykroczenie w brzmieniu: Art. 66 c Kodeksu wykroczeń – „Kto uporczywie nie stosuje się do obowiązków określonych w art. 4 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.”

3. Podstawa prawna

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426, z późn. zm.),
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na rok 2023 przyjęty uchwałą nr 248 Rady Ministrów z dnia 09 grudnia 2022 r. (M.P. poz. 1259),
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025,
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870),
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz. U. z dnia 21.06.2023 r. poz. 1158),
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163), które określa standard prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową i wymagania kwalifikacyjne wobec osób prowadzących programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową,

Treść i postanowienia zawarte w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej są spójne z lokalnymi dokumentami podejmującymi problem przemocy domowej, tj.:

1. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żyrardowskiego na lata 2021-2026,
2. Strategią Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015 – 2025.

4. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Żyrardowskiego

Powiat Żyrardowski położony jest w zachodniej części województwa mazowieckiego i jest jednym z jego granicznych powiatów. Na północy graniczy bezpośrednio z powiatem sochaczewskim, na wschodzie z powiatem grodziskim, na południowym-wschodzie z powiatem grójeckim, na południu z powiatem rawskim, zaś na południowym-zachodzie i zachodzie z powiatem skierniewickim. Jego zachodnia granica stanowi zarazem granicę województw mazowieckiego i łódzkiego.

Mapa Powiatów Województwa Mazowieckiego

Źródło: http://www.drewnianemazowsze.pl/mapa_powiatow/

Powiat Żyrardowski to powiat ziemski, o powierzchni 53 263 ha. Pod względem zajmowanej powierzchni powiat żyrardowski należy do najmniejszych powiatów w województwie mazowieckim.

Z danych ewidencji ludności (stan na 31.12.2022 r.) wynika, że w powiecie żyrardowskim zamieszkuje 75 414 mieszkańców, z czego 39 206 stanowią kobiety, 36 208 – mężczyźni. Społeczeństwo powiatu to w przeważającej części mieszkańcy wsi. Gminy wchodzące w skład powiatu to :

- Żyrardów – gmina miejska, liczba mieszkańców – 38 784,
- Mszczonów – gmina miejsko-wiejska, liczba mieszkańców – 11 360,
- Puszcza Mariańska – gmina wiejska, liczba mieszkańców – 8 772,
- Radziejowice – gmina wiejska, liczba mieszkańców – 6 422,
- Wiskitki – gmina wiejska, liczba mieszkańców – 10.076.

Mapa Powiatu Żyrardowskiego

Źródło : https://www.osp.org.pl/hosting/katalog.php?id_w=8&id_p=191&id_g

Na terenie powiatu żyrardowskiego funkcjonują służby, które w zakresie swoich kompetencji mają za zadanie przeciwdziałać przemocy domowej. W celu zdiagnozowania problemu przemocy domowej na terenie powiatu żyrardowskiego Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie zebrало dane z ośrodków pomocy społecznej, Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie, Sądu Rejonowego w Żyrardowie i Prokuratury Rejonowej w Żyrardowie. Z danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej wynika, że w każdym mieście i gminie na terenie powiatu żyrardowskiego realizowane są wieloletnie programy przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Na mocy art. 9a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie: Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

W związku ze zmianami oraz powołaniem nowych osób, każda osoba powołana w skład zespołu interdyscyplinarnego musi odbyć obowiązkowe szkolenie w zakresie przeciwdziałania

przemocy domowej. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego zobligowany jest do opracowania i wydawania co najmniej raz na dwa lata wytycznych w sprawie szkoleń.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 -5, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c Kodeksu wykroczeń

Zgodnie z art. 16 ustawy nowelizującej, powołanie zespołów interdyscyplinarnych następuje nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Z dniem powołania nowych zespołów interdyscyplinarnych ustawa znosi dotychczasowe zespoły interdyscyplinarne i grupy robocze. W znowelizowanej ustawie grupy robocze zastąpiono grupami diagnostyczno-pomocowymi. W skład każdej grupy wchodzi funkcjonariusz policji

i pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej. Do zadań pracownika socjalnego powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

Do zadań funkcjonariusza Policji powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą stosującą przemoc domową.

Oprócz samej zmiany w tytule ustawy wprowadzono również szereg nowych rozwiązań legislacyjnych, których celem jest poprawa sytuacji osób dotkniętych przemocą. W szczególności zmienione zostały przepisy dotyczące samej procedury „Niebieskie Karty”, która nie wymaga już zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. M.in. wprowadzono zasadę realizacji procedury według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Obowiązkiem grupy diagnostyczno-pomocowej będzie zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność. Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury NK napotyka trudności, każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” nastąpi w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy (lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań). Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze NK przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

Z zebranych danych wynika, że w powiecie żyrdowskim we wszystkich gminach funkcjonują zespoły interdyscyplinarne, w skład których wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi.

Tabela nr 1. Liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego w gminach powiatu żyrardowskiego w latach od 2016-2022

rok gmina	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Żyrardów	17	17	17	9	9	9	9
Mszczonów	12	12	13	12	14	14	14
Radziejowice	12	12	12	9	11	12	11
Wiskitki	8	9	8	7	7	12	12
Puszcza Mariańska	10	12	12	12	12	12	12

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu żyrardowskiego

Liczba członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych w powiecie żyrardowskim w 2016 r. wynosiła razem 59 osób a w roku 2022 – 58 osób. Najwięcej członków Zespołu Interdyscyplinarnego było w Żyrardowie w latach 2016-2018 – 17 osób. Od roku 2019 liczba członków zespołu interdyscyplinarnego wynosi 9 osób.

Nowelizacja ustawy o przemyśle domowej nałożyła na Radę Ministrów obowiązek wydania nowego rozporządzenia określającego zasady procedury „Niebieskie Karty” oraz wzory stosownych formularzy. Szczegółowe warunki realizowania procedury „Niebieskie Karty” określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

Wspomniana procedura postępowania ma na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji.

Wszczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Niebieska Karta-A – wszczęcie procedury. Formularz ten wypełniają osoby będące przedstawicielami podmiotów wymienionych w art. 9a ust. 11–11d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego. Formularz „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od

dnia jego otrzymania, jest przekazywany grupie diagnostyczno-pomocowej. Grupa diagnostyczno-pomocowa, na podstawie informacji zawartych w formularzu „Niebieska Karta – A”, dokonuje diagnozy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej oraz podejmuje działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej i zatrzymania przemocy domowej albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań.

Kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” pozostawia się u wszczynającego procedurę.

Niebieska Karta-B – Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”.

Niebieska Karta-C – Grupa diagnostyczno-pomocowa, na podstawie ustaleń zawartych w wypełnionym formularzu „Niebieska Karta – C”, podejmuje działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej i poprawę jej sytuacji życiowej. Z osobą doznającą przemocy domowej spisuje się indywidualny plan pracy. Indywidualny plan pomocy obejmuje ogół działań podejmowanych przez grupę diagnostyczno-pomocową na rzecz i wspólnie z osobą doznającą przemocy domowej, w celu poprawy sytuacji życiowej tej osoby oraz w jej środowisku domowym. Indywidualny plan pomocy może ulegać zmianie, uwzględniając potrzeby, zasoby i sytuację osoby doznającej przemocy domowej, co zostaje odnotowane w formularzu „Niebieska Karta – C”.

Niebieska Karta-D – Grupa diagnostyczno-pomocowa, po wezwaniu osoby stosującej przemoc domową, w jej obecności, dokonuje analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i na podstawie informacji zawartych w formularzu „Niebieska Karta – D” dokonuje ustaleń dotyczących dalszych działań, zobowiązując osobę stosującą przemoc domową do ich realizacji w celu zmiany jej postępowania

Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania przemocy domowej w sposób trwały oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Procedura zostaje również zamknięta, gdy zespół rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań.

W powiecie zyrardowskim zjawisko przemocy kształtuje się na różnym poziomie. W latach 2016 – 2018 liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” kształtuje się od 100 w roku 2016 do 198 w roku 2017, zaś analizując rok 2018 największa liczba wszczętych

procedur występuje w mieście Żyrardów, bo aż 104, a najmniejsza w gminie Puszcza Mariańska - 7 NK. W latach 2019 – 2022 liczba procedur Niebieskich Kart wpływających do przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych w naszym powiecie wyniosła – 443. Najwięcej procedur Niebieskich Kart wpływa do zespołu w Żyrardowie, co obrazuje poniższa tabela:

Tabela nr. 2 Liczba procedur „Niebieskie Karty” wpływających do Zespołu Interdyscyplinarnego w powiecie żyrardowskim w latach od 2016 do 2022

rok gmina	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
miasto Żyrardów	48	115	104	77	70	49	45
gmina Mszczonów	15	16	11	19	12	11	11
gmina Radziejowice	12	17	13	9	7	10	0
gmina Wiskitki	15	31	15	16	19	21	12
gmina Puszcza Mariańska	10	19	7	19	16	9	11

Źródło : dane ośrodków pomocy społecznej powiatu żyrardowskiego.

Z danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej w powiecie żyrardowskim wynika, że w latach 2016-2018 do przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych wpłynęło razem – 448 Niebieskich Kart, w tym: w roku 2016 – 100, w roku 2017 – 198, w roku 2018 – 150 Niebieskich Kart. W latach 2019 – 2022 liczba procedur Niebieskich Kart wpływających do przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych w naszym powiecie wyniosła – 443.

Z danych ośrodków wynika, że najwięcej Niebieskich Kart wpłynęło w roku 2017 do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego w Żyrardowie – 115 kart. W roku 2018 najwięcej Niebieskich Kart również wpłynęło do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego w Żyrardowie – 104. Najmniej Niebieskich Kart w 2016 r. wpłynęło do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego w Puszczy Mariańskiej – 10 i w roku 2018 – 7 kart. Najwięcej Niebieskich Kart do przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych wpłynęło w roku 2017 – ogółem 198, najmniej w roku 2022 – 79.

Tabela nr 3. Liczba prowadzonych spraw przez Zespoły Interdyscyplinarne w powiecie żyrardowskim w latach 2016-2022

Wyszczególnienie spraw	lata						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób objęta procedurą NK	98	188	149	234	284	197	109
Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych	58	79	52	37	35	26	20
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych (poprzednio grup roboczych)	100	169	131	184	204	125	127

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu żyrardowskiego

Tabela nr 3 obrazuje charakterystykę spraw prowadzonych przez Zespoły Interdyscyplinarne i grupy diagnostyczno-pomocowe w powiecie żyrardowskim. Z analizy danych wynika, że liczba rodzin obejmowanych procedurą „Niebieskie Karty” jest zróżnicowana w zależności od danego roku. Dane te jednak wskazują, porównując rok 2016 - 2022, iż coraz więcej osób obejmowanych jest procedurą „Niebieskie Karty”, a procedura ta pozwala na skuteczniejszą pomoc osobom doznającym przemocy domowej. Jednakże pomoc dla osób doznających przemocy domowej to nie tylko założenie „Niebieskiej Karty”. Niezbędna jest również specjalistyczna pomoc i wsparcie, która prowadzona jest przez grupę diagnostyczno-pomocową.

Wątpliwości wśród pracowników służb działających w ramach zespołów i grup roboczych wzbudza stwierdzenie o uzasadnionym przypuszczeniu zaprzestania przemocy w rodzinie. Pojawia się pytanie po czym poznać, że przemoc ustała. Oprócz potwierdzających tą tezę informacji od służb, członków rodziny oraz sąsiadów, sytuacja w rodzinie monitorowana jest przez 9 miesięcy po zakończonej procedurze NK. Ponadto, po zakończeniu procedury, można ją na nowo uruchomić, gdyby doszło do kolejnego aktu przemocy. Z uzyskanych danych wynika, że w 54 przypadkach na terenie powiatu Żyrardowskiego w 2018 roku zakończono procedurę „Niebieskie Karty” z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz

po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, natomiast w 17 przypadkach zakończono procedurę „Niebieskie Karty” z rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania działań.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie, w tym Punkt Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie, współpracują z miejskimi i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, Policją i oświatą prowadząc sprawy, w których wykorzystywana jest procedura i dokumentacja „Niebieskie Karty”. W ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w przypadkach powzięcia informacji o objęciu rodziny procedurą „Niebieskie Karty” – pracownicy na piśmie informują zarówno osobę, wobec której istniało podejrzenie stosowania przemocy, jak i osobę podejrzaną o stosowanie przemocy o formach pomocy, jaką oferuje PCPR realizujący zadania z zakresu interwencji kryzysowej.

O skali zjawiska przemocy domowej w powiecie żyrardowskim świadczą dane przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Żyrardowie.

Tabela nr 4 Ilość interwencji Policji związanych z przemocą domową z podziałem na gminy powiatu żyrardowskiego w latach 2016-2022

lata gmina	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Żyrardów	43	105	81	1094	1077	1086	990
Mszczonów wraz z gminą Radziejowice	12	32	14	526	363	304	334
Wiskitki	12	23	16	173	205	176	162
Puszcza Mariańska	8	11	6	112	168	172	138

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie

Z przekazanych danych wyraźnie widać, porównując rok 2016 i 2019, wyraźny wzrost przeprowadzanych interwencji Policji, które dotyczyły przemocy domowej. Np. w Żyrardowie roku 2016 było przeprowadzonych interwencji dotyczące przemocy domowej – 43 a w roku 2019 – 1094. Podobny wzrost interwencji Policji odnotowano w mieście i gminie Mszczonów – w roku 2019 – 526 interwencji, w Wiskitkach – 173 interwencje, w gminie Puszcza Mariańska – 112 interwencji. W roku 2022 w dalszym ciągu interwencje dotyczące przemocy domowej utrzymują się na wysokim poziomie.

Tabela nr 5. Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku doświadczania przemocy domowej (z podziałem na gminy, płeć i wiek) w latach 2016-2022

rok miasto, gmina		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	ogółem
Żyrardów	dzieci	13	6	7	6	6	3	6	47
	kobiety	18	100	74	60	51	8	39	350
	mężczyźni	3	7	5	4	6	1	2	28
m. Mszczonów i gmina Mszczonów z gminą Radziejowice	dzieci	2	3	5	15	8	8	7	48
	kobiety	12	29	16	32	20	24	8	141
	mężczyźni	0	3	4	3	1	3	1	15
gmina Wiskitki	dzieci	1	0	0	0	0	0	0	1
	kobiety	13	21	15	10	16	12	8	95
	mężczyźni	2	4	3	3	4	2	0	18
gmina Puszcza Mariańska	dzieci	4	1	0	0	0	0	brak danych	5
	kobiety	7	8	6	0	2	1	brak danych	24
	mężczyźni	2	3	0	0	0	1	brak danych	6
Ogółem:		77	185	135	133	114	63	71	778

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie

Dane zawarte w tabeli nr 4 przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Żyrardowie wskazują na to, iż liczba spraw dotyczących przemocy domowej utrzymuje się na zróżnicowanym poziomie. Najczęściej nadal w grupie osób doznających przemocy domowej są kobiety, osobami stosującymi przemoc domową są mężczyźni. Pomoc rodzinie, w której jest przemoc obliuguje do prowadzenia działań wobec osób stosujących przemoc domową. Ta część wsparcia dla rodziny przemocowej jest najtrudniejsza do zrealizowania, bowiem przyznanie się do stosowania przemocy wobec najbliższych osób jest bardzo trudne.

Dla osób, które stosują przemoc domową oferowane są programy korekcyjno-edukacyjne. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową ma na

celu w szczególności powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy (art. 4 ust. 4 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Standard prowadzenia programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową zostały określone w § 2 Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20.06.2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową i wymagania kwalifikacyjne wobec osób prowadzących programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową i obejmuje:

- 1) zmianę przekonań odbiorców programów korekcyjno-edukacyjnych dotyczących stosowania przemocy domowej;
- 2) powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy;
- 3) rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych;
- 4) zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy;
- 5) wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania;
- 6) poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej;
- 7) kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej;
- 8) uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- 9) uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, które określa standard prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową i wymagania

kwalifikacyjne wobec osób prowadzących programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową.

Tabela nr 6. Liczba sprawców przemocy domowej z podziałem według płci w gminach powiatu żyrardowskiego w latach 2016-2022

	Żyrardów		Mszczonów z gminą Radziejowice		Wiskitki		Puszcza Mariańska	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
2016	4	39	1	11	0	12	1	7
2017	5	100	2	30	2	21	0	11
2018	17	64	1	13	1	15	0	6
2019	4	63	1	29	1	11	0	0
2020	4	55	0	20	5	16	0	2
2021	2	8	0	24	1	13	0	2
2022	3	43	0	10	0	8	brak danych	brak danych

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie podejmuje działania mające na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, realizując w 2017 roku program oddziaływań korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Program został przeprowadzony przez profesjonalną kadrę, posiadającą odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Następny program korekcyjno-edukacyjny dla 8 osób stosujących przemoc domową będzie realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie w roku 2023.

Tabela nr 7. Liczba uczestników programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2016-2022

	lata						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba uczestników programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	0	5	0	0	0	0	0
Liczba uczestników, które ukończyły program oddziaływań korekcyjno-edukacyjny	0	2	0	0	0	0	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową realizowany był w 2017r. przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie. Uczestnikami programu były osoby stosujące przemoc w rodzinie zgłoszone przez Sąd Rejonowy w Żyrardowie II Wydział Karny i ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu żyrardowskiego. Warunkiem koniecznym jest uznanie faktu stosowania przemocy w rodzinie przez sprawcę i chęć zmiany. Do uczestnictwa w programie zgłoszonych zostało 5 osób, z czego zakwalifikowano do uczestnictwa 4 osoby. Program ukończyły 2 osoby.

Ryzyko przy realizacji Programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową:

- niewystarczające środki finansowe,
- niechęć osób dotkniętych przemocą domową wynikająca ze stereotypów społecznych w odniesieniu do możliwości szukania pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- mała liczba osób stosujących przemoc w rodzinie zainteresowana udziałem w programach przeciwdziałających przemocy domowej.

Tabela nr 8. Dane statystyczne dotyczące przestępstw przemocy domowej art. 207 §1 kk i art. 207 § 1a kk w latach 2016-2022

art. 207 §1 i 1a kk	lata						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ilość zarejestrowanych postępowań	90	119	84	116	139	110	88
ilość skierowanych aktów oskarżenia	72	102	67	43	50	36	24

Źródło: dane Prokuratury Rejonowej w Żyrardowie

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż w latach 2016 – 2022 Prokuratura Rejonowej w Żyrardowie zarejestrowała 746 postępowań dotyczących przestępstw przemocy domowej z art. 207§ 1 kk. i art. 207 § 1a kk. Prokuratura Rejonowa w Żyrardowie wobec osób stosujących przemoc domową w latach 2017-2022 do Sądu skierowała 394 aktów oskarżenia. W roku 2016 prowadzonych spraw było 90, które dotyczyły przestępstw przemocy domowej, zostało wszczętych 72 postępowania karne wobec 54 podejrzanych, gdzie pokrzywdzonych było 135 osób. W roku 2017 do Prokuratury Rejonowej w Żyrardowie wpłynęło najwięcej spraw dotyczących przestępstw przemocy domowej art. 207 kk, bo aż 119. W 102 sprawach wszczęto postępowanie wobec 59 osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej, a liczba pokrzywdzonych w wyniku stosowania przemocy domowej wynosiła – 172 osób. W porównaniu z latami 2016 – 2017 w roku 2018 wpłynęło mniej spraw dotyczących przestępstw przemocy domowej, bo 84 sprawy, z czego w 67 przypadkach wszczęto postępowanie w stosunku do 33 podejrzanych a liczba pokrzywdzonych wynosiła 138 osób. Najwięcej zarejestrowanych postępowań było w roku 2020 – 139 postępowań.

Tabela nr 9 Liczba spraw zakończonych za popełnione przestępstwo z art. 207 kk. w latach 2016-2022

lata	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ilość spraw zakończonych za popełnione przestępstwo z art.207 kk.	45	17	27	26	47	33	38

Źródło; dane Sądu Rejonowego w Żyrardowie II Wydziału Karnego.

Za popełnione przestępstwo z art. 207 Kodeksu Karnego w latach 2016 – 2018 skazano wyrokiem Sądu Rejonowego w Żyrardowie II Wydziału Karnego 89 sprawców przemocy w rodzinie, z czego w roku 2016 – 45 osób, 2017 r. – 17 osób, zaś w 2018 r. – 27 osób. Najwięcej spraw dotyczących art. 207 kk było zakończonych w roku 2020 – 47 spraw.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie podejmuje działania mające na celu zmniejszenie skali przemocy domowej, m. in. w oparciu o działalność Punktu Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w miarę swoich możliwości i kompetencji wspiera rodziny w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej. Umożliwia korzystanie z porad socjalnych, prawnych, psychologicznych i pedagogicznych dla osób dorosłych i dzieci. Udostępniane są opracowania, ulotki i broszury pozyskane z innych źródeł, jak i własne opracowania. Ponadto PCPR współpracuje i kontaktuje się z innymi instytucjami i organizacjami z terenu powiatu żyrardowskiego, tj. ośrodkami pomocy społecznej, Komendą Powiatową Policji w Żyrardowie, szkołami i innymi placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodziny z terenu powiatu, Prokuraturą Rejonową w Żyrardowie, zespołami interdyscyplinarnymi, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych. Pracownicy Centrum również podnoszą swoje kwalifikacje i uczestniczą w szkoleniach z zakresu przemocy.

5. Analiza SWOT sytuacji w Powiecie Żyrardowskim pod kątem przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Analiza SWOT to popularna heurystyczna technika służąca do porządkowania i analizy informacji. Nazwa jest akronimem od angielskich słów określających cztery elementy składowe analizy (Strengths – silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, okazje i Threats – zagrożenia).

W zarządzaniu analiza SWOT jest stosowana do analizy wewnętrznego i zewnętrznego otoczenia organizacji, a także analizy projektu czy rozwiązania biznesowego. Jest stosowana jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Pozwala wykorzystać zgromadzone informacje do opracowania strategii działania opartej na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i zagrożeń. Analizy SWOT dokonujemy w 4 perspektywach, a mianowicie:

1. **Zewnętrzne pozytywne – szanse:** zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia;
2. **Zewnętrzne negatywne – zagrożenia:** wszystkie czynniki, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania;
3. **Wewnętrzne pozytywne – mocne strony, czyli atuty;**
4. **Wewnętrzne negatywne – słabe strony:** to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji.

Analiza SWOT

Źródło : https://pl.wikipedia.org/wiki/Analiza_SWOT#/media/Plik:SWOT_pl.svg

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeciążenie obowiązkami i niskie wynagrodzenia specjalistów. 2. Wypalenie zawodowe kadry pomocy społecznej. 3. Brak dostępności do poradnictwa specjalistycznego w gminach wiejskich. 4. Brak organizacji pozarządowych zajmujących się pracą z ofiarami i świadkami przemocy w rodzinie. 5. Brak Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie powiatu. 6. Brak całodobowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej na terenie powiatu. 7. Brak ciągłości w realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 8. Niskie możliwości odizolowania ofiar od sprawców przemocy czy też pomocy w znalezieniu mieszkań na terenie powiatu. 9. Brak systemu szkoleń interdyscyplinarnych. 10. Brak skoordynowania działań między instytucjami w zakresie walki z przemocą w rodzinie. 11. Brak środków na realizację zadań. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompetencje pracowników udzielających pomocy ofiarom. 2. Zespoły Interdyscyplinarne działające w poszczególnych gminach na terenie powiatu. 3. Punkt Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego PCPR 4. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę zajmującą się problematyką przemocy w rodzinie.

Zagrożenia	Szanse
1. Mity i stereotypy nt. przemocy w rodzinie silnie zakorzenione w mentalności społeczności lokalnych.	1. Znowelizowana ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej
2. Silne przekonania o braku egzekwowania konsekwencji wobec osoby stosującej przemoc i o ich bezkarności.	2. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej.
3. Schorzenia psychiczne świadków i ofiar doznanych wskutek przemocy trwającej latami.	3. Procedura „Niebieskich Kart”.
4. Wysokie spożycie alkoholu i przyjmowanie środków psychoaktywnych wśród klientów pomocy społecznej i sprawców przemocy.	4. Systematyczne uwrażliwianie na zjawisko przemocy domowej
5. Niewystarczająca ilość środków na prowadzenie programów i działań skierowanych do ofiar i świadków przemocy domowej.	5. Edukacja społeczna na temat przeciwdziałania przemocy domowej; współpraca służb i instytucji w tym zakresie.

6. Cele programu

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Uznając, że wszyscy mieszkańcy Powiatu Żyrardowskiego mają prawo do spokojnego i bezpiecznego życia oraz uwzględniając określoną wizję przyszłości przyjętą w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żyrardowskim na lata 2021 – 2026 jest poprawa jakości życia mieszkańców, za tym główny cel programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2023 – 2025 jest stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych, bądź uwięzionych w zjawisko przemocy.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy domowej i zwalczać zachowania przemocowe, sformułowano następujące cele szczegółowe:

1. Zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy;
2. Upowszechnienie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą domową;
3. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej;
4. Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec osób stosujących przemoc domową;
5. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności usług.

7. Harmonogram realizacji działań

Kierunek Działania	Realizatorzy	Termin Realizacji
CEL 1. Zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy.		
<p>Edukacja środowiska lokalnego na temat przemocy i jej skutków poprzez przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.</p> <p>Prowadzenia działań profilaktycznych oraz informacyjno – edukacyjnych z zakresu przemocy skierowanych do rodziców oraz dzieci i młodzieży.</p> <p>Wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Starostwo Powiatowe - Centra Usług Społecznych i Miejsko-Gminny i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej - Lokalne Zespoły Interdyscyplinarne - Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Placówki Oświatowe - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna - Policja - Miejskie i gminne ośrodki kultury 	2023 – 2025
CEL 2. Upowszechnienie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą domową.		
<p>Diagnoza zjawiska przemocy domowej na obszarze powiatu.</p> <p>Upowszechnianie informacji o formach wsparcia oraz instytucjach i placówkach udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej, świadkom i osobom stosującym przemoc domową.</p> <p>Wymiana informacji i podejmowanie wspólnych działań</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Starostwo Powiatowe - Centra Usług Społecznych i Miejsko-Gminny i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej - Lokalne Zespoły Interdyscyplinarne 	2023 – 2025

przez instytucje na rzecz zapobiegania przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> - Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Placówki Oświatowe - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna - Policja - Sąd Rejonowy (Kuratorzy) - Prokuratura 	
CEL 3. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej		
<p>Udzielenie specjalistycznej pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.</p> <p>Wspieranie rodziny w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych (pomoc osobie doznającej przemocy domowej w uzyskaniu schronienia i odseparowania od osoby stosującej przemoc domową).</p> <p>Monitoring skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Starostwo Powiatowe - Centra Usług Społecznych, Miejsko-Gminny i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej - Lokalne Zespoły Interdyscyplinarne - Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Policja, - Placówki Oświatowe - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna - Ochrona zdrowia - Sąd Rejonowy (Kuratorzy) - Prokuratura 	2023 – 2025

CEL 4. Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec osób stosujących przemoc domową		
<p>Realizacja programu korekcyjno - edukacyjnych i programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domowa.</p> <p>Monitorowanie zachowań osób stosujących przemoc domową po zakończeniu programów korekcyjno – edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych.</p> <p>Współdziałanie instytucji i organizacji w sprawie kwalifikacji osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych.</p> <p>Udzielanie specjalistycznej pomocy i wsparcia przy pracach z osobą stosującą przemoc domową.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej - Lokalne Zespoły Interdyscyplinarne - Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna - Policja - Sąd Rejonowy (Kuratorzy) - Prokuratura 	2023 – 2025
CEL 5. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności usług.		
<p>Zwiększenie skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy domowej poprzez udział w szkoleniach, seminariach, kursach.</p> <p>Prowadzenie szkoleń podnoszących poziom wiedzy i kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, wymiana dobrych praktyk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Starostwo Powiatowe - Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej - Lokalne Zespoły Interdyscyplinarne - Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Policja 	2023 – 2025

Promowanie współpracy interdyscyplinarnej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	- Placówki Oświatowe - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna - Ochrona zdrowia - Sąd Rejonowy (Kuratorzy)	
---	---	--

8. Adresaci programu

Adresatami programu są:

1. Osoby doznające przemocy domowej:
 - współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
 - dzieci,
 - osoby starsze,
 - osoby niepełnosprawne,
2. Osoby stosujące przemoc domową.
3. Świadkowie przemocy w rodzinie.
4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy rodzinom zagrożonym, bądź dotkniętym przemocą, m. in. pracownicy socjalni, policjanci, członkowie zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni.
5. Społeczność lokalna powiatu.

9. Realizatorzy programu

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, a także wsparciem rodziny i dzieci. Celem realizacji programu jest współpraca pomiędzy instytucjami działającymi we wskazanym obszarze. Realizatorami i partnerami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Żyrardowskim będą:

1. Starostwo Powiatowe w Żyrardowie.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie.

3. Centra Usług Społecznych, miejsko-gminny i gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu.
4. Lokalne zespoły interdyscyplinarne.
5. Miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.
6. Komenda Powiatowa Policji w Żyrardowie.
7. Posterunki policji z terenu powiatu.
8. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żyrardowie.
9. Placówki oświatowe.
10. Placówki ochrony zdrowia.
11. Miejskie i gminne ośrodki kultury.
12. Sąd Rejonowy w Żyrardowie.
13. Prokuratura Rejonowa w Żyrardowie.
14. Organizacje poza rządowe i kościelne działające na rzecz rodziny.
15. Inne podmioty działające na rzecz osób doświadczających przemocy lub stosujących przemoc.

10. Prognozowane efekty z realizowanych działań

Prognozowane efekty:

1. Zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie;
2. Wzrost liczby przeszkolonych osób przygotowanych do pomagania rodzinie z problemem przemocy;
3. Zwiększenie skuteczności i dostępności do pomocy;
4. Spadek liczby przypadków przemocy;
5. Spadek liczby rodzin, w których interwencje są wielokrotne;
6. Udzielenie profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej;
7. Zwiększenie zaangażowania społeczności w problematykę przeciwdziałania przemocy domowej;
8. Zacieśnienie systemu współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

11. Źródło finansowania programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Żyrardowskim będzie finansowany ze środków własnych powiatu, środków finansowych z budżetu państwa, środków instytucji współuczestniczących oraz z pozabudżetowych środków pozyskiwanych z różnych źródeł.

12. Monitorowanie i sprawozdawczość

Stały monitoring programu będzie prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie, który na bieżąco będzie oceniał realizację programu oraz proponował zmiany i aktualizacje założeń, celów i skuteczności działań. Co roku w ramach sprawozdania ze swojej działalności, PCPR będzie przedstawiał Radzie Powiatu Żyrardowskiego ocenę realizacji niniejszego programu.

13. Podsumowanie

Trudno jest jednoznacznie sprawdzić, jak często i kto jest osobą doznającą przemocy domowej. Osoby te nie chcą rozmawiać na ten temat. Często problem zostaje w czterech ścianach, które stają się piekłem dla ofiary. Od początku istnienia świata ludzie radzą sobie z bólem i zagrożeniami w różny sposób. Jedni przez atakowanie, inni przez działania mające na celu oddalenie się od źródła zagrożenia. Niestety, gdy oprawcą jest ukochana osoba, nie reagujemy w sposób naturalny.

Przemoc domowa to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować cierpienia. Niestety przemoc domowa występuje od zawsze i nigdy całkowicie nie zniknie. Nie oznacza to jednak, że nie należy podejmować działań mających na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Wręcz przeciwnie. Trzeba każdego dnia podejmować wysiłek ukierunkowany na zapobieganie temu zjawisku i udzielać wsparcia tym, którym nie udało się tych przykrych doświadczeń uniknąć dlatego został opracowany Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Żyrardowskim, a jego celem jest pobudzenie do aktywności instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju społecznego.

14. Spis tabel

Tabela nr 1. Liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego w gminach powiatu żyrdowskiego w latach 2016 – 2022;

Tabela nr 2. Liczba procedur „Niebieskie Karty” wpływających do Zespołu Interdyscyplinarnego w powiecie żyrdowskim w latach 2016 - 2022 ;

Tabela nr 3. Liczba prowadzonych spraw przez Zespoły Interdyscyplinarne w powiecie żyrdowskim w latach 2016-2022;

Tabela nr. 4. Ilość interwencji Policji związanych z przemocą domową z podziałem na gminy w powiatu żyrdowskiego w latach 2016-2022;

Tabela nr 5. Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku doświadczania przemocy domowej (z podziałem na gminy, płeć i wiek) w latach 2016-2022;

Tabela nr 6. Liczba sprawców przemocy domowej z podziałem według płci w gminach powiatu żyrdowskiego w latach 2016-2022;

Tabela nr 7. Liczba uczestników programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w latach 2016-2022;

Tabela nr 8. Dane statystyczne dotyczące przestępstw przemocy domowej art. 207§1 kk i art. 207 § 1a kk w latach 2016-2022;

Tabela nr 9. Liczba spraw zakończonych za popełnione przestępstwo z art. z art. 207 kk w latach 2016-2022;

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU ŻYRDOWSKIEGO
Klaudiusz Stusiński

